

úvodník

EXISTUJE JEŠTĚ V PSYCHIATRII LÉKAŘSKÉ TAJEMSTVÍ?

Laik i odborník asi bude tuto otázku považovat za hloupou – samozřejmě, že psychiatr lékařské tajemství dodržovat musí. Proto k němu pacienti chodí, aby se mu svěřovali se svými trápeními, a je nabitelní, že je nemůže nikde roztrubovat. Už Hippokratova přísaha obsahuje slib „pomlčím a zachovám jako tajemství“. Dokonce i za minulého režimu řada disidentů našla útočiště právě v řadách psychiatrů a i všemocná StB to ve většině případů oficiálně respektovala. Aktuální zákon o zdravotních službách nám přímo prikazuje zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se při „poskytování zdravotních služeb“ dozvíme. Při podrobnějším vhladu do problematiky ale laik žasne a odborník se diví. Lékařské tajemství, nověji povinná mlčenlivost, je prolomeno řadou jiných zákonů a podzákoných norem.

Na rozdíl od advokátů a duchovních máme stejnou povinnost ohlašovat trestné činy jako kterýkoli jiný občan. Namátkou vybírám přijetí úplatku a podplácení, zneužití mezinárodních a státních znaků, podvod, krádež, krácení daně, výroba a nakládání s omamnými látkami... Někteří pacienti říkají, že místo k faráři je v dnešní době módní chodit k psychiatrovi – to ale nevědí, že psychiatr na rozdíl od zpovědníka církevního má povinnost je udat. Pokus výboru Psychiatrické společnosti o změnu znění trestního zákona se nesetkal na patřičných místech s odezvou.

Pokud se na nás v dobré víře obrátí pacient, který je závislý na psychotropních látkách a vlastní řidičský průkaz, musíme obecnímu úřadu ohlásit jeho nezpůsobilost k řízení a rok (u alkoholu) či dva (u drog) si za volant legálně nesedne. Když se výbor Psychiatrické společnosti pokusil tuto lhůtu zrušit, byli jsme osočeni, že chceme, aby alkoholici jezdili po silnicích opilí. Podařilo se nám aspoň u alkoholu zkrátit lhůtu ze dvou let na rok.

Máme povinnost podávat praktickým lékařům zprávy o zdravotním stavu a průběhu léčení. Zní to bohubíbě a ve většině případů to prospěšné může být. Každý zaměstnaný pacient ale musí mít též svého závodního lékaře, který má právo na informace od jeho praktika. Nedivím se pacientům, kteří raději jméno svého praktického lékaře nesdělí – nechtějí, aby zaměstnavatel věděl podrobnosti o jejich zdravotním stavu, včetně duševního. Střetává se zde naše povinnost poskytovat informace s právem jedinice na ochranu svého soukromí. Pak musíme posoudit dle principu proporcionality, který zájem převažuje.

S tím souvisí chystané provázání všech možných registrů pomocí internetu. Data ze zdravotních pojišťoven se propojí s registry, o kterých možná ani netušíme, že existují. Přístup k nim prý bude náležitě zabezpečen – to v době opakovaných úniků dokumentů např. z Pentagonu či bank nezní moc přesvědčivě. Pokud se nepodaří zrušit zákon o elektronických receptech, budou v jejich centrálním úložišti shromážděny informace o každém, kdo si nějaký lék nechal předepsat.

Vyhláška o dispenzarizaci nám ukládá nejméně jednou za rok pozvat pacienty s vyjmenovanými diagnózami, kteří k nám přestali docházet, aby se opět dostavili ke kontrole. Na malém městě či vesnici budou mít lidé opravdu radost, až jim listonoška při-

nese doporučený dopis s razítkem z psychiatrie. Přitom stanovené diagnózy obsahují téměř celé spektrum duševních poruch.

Soudní znalec, pověřený soudem, má právo přístupu do dokumentace nejen ve sporu trestněprávním, ale i v občanském. Například v rozvodovém řízení se tak jeho prostřednictvím dostávají na veřejnost citlivé informace o pacientově duševním stavu. Výpis ze zdravotní dokumentace je pak k dispozici nejen soudu, ale i protistraně.

Protože jsem založením optimista, chtěl jsem původně zakončit svůj příspěvek také optimisticky. Když si ale nyní zpětně svůj text pročítám, neshledávám žádné velké důvody k radosti nad současným stavem a asi ani v budoucnu nelze očekávat žádnou pozitivní změnu... S tím, jak stát postupně deleguje své povinnosti na lékaře, spíše naopak. Proto mohu jen doporučit, abychom se řídili zdravým rozumem a zvažovali, které citlivé informace v dokumentaci být musejí, a u kterých to nezbytné není. Abychom nevystavovali své pacienty zbytečným perzekucím, snažili se chránit jejich soukromí a přitom se sami nevystavovali rizikům případných sankcí.

Alespoň vám mohu popřát klidný zbytek tohoto roku a hodně štěstí, lásky a profesní i osobní pohody do roku dalšího.

*MUDr. PhDr. David Vaněk
Člen výboru PS ČLS JEP
Psychiatrická ambulance Slaný*